

Svenska
kyrkan

2025-03-14

Diakoni i retur

Philanimodellen Mentormammor.
Slutrapport 2019–2024

Enhetens namn
POSTADRESS: Postadress Postnr Ort
BESÖKSADRESS: Besöksadress
TELEFON: Telefon

[Elna Wahlgren Lundqvist](#)

AVDELNINGEN FÖR KYRKOLIV ENHETEN FÖR DIAKONI
OCH HÅLLBAR UTVECKLING

DOKUMENT			DIARIENUMMER
Diakoni i retur			Skriv diarienummer
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTTYP	VERSION
Elna Wahlgren Lundqvist	14 mars 2025	Slutrapport	Philanimodellen Mentormammor. Slutrapport 2019– 2024

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning.....	3
Inledning och teologisk grund	4
Syfte och mål	6
Metod	6
Avgränsningar.....	7
Problemformulering.....	7
Philanimodellen och mentormammor.....	8
Den svenska kontexten i Malmö och Göteborg	9
Implementeringen	10
Forskning, Uppsala universitet, institutionen för kvinnors och barns hälsa	11
Intervjuer om nuläge och framtid	13
Samtal med projektledare Yallalotsar, Rosengård, Malmö	13
Samtal med arbetsledande diakon, Malmö pastorat.....	15
Samtal med stiftsadjunkten i Lund.	16
Samtal med projektledare Mentormammor Bergsjön, Tidigt föräldrastöd.....	17
Samtal med diakon Bergsjö församling, Nylöse pastorat.....	18
Samtal med stiftsadjunkten i Göteborgs stift	20
Samtal med stiftsdiakonnätverket om församlingarnas behov	21
Reflekterande erfarenheter och slutsatser	21
Råd och vägledande rekommendation till församling	24
Att starta ett mentormammor-program	25
Bidrag och finansieringsmöjligheter för social innovation.....	25
Utveckla ett gott samarbete.....	26
Till sist	26
Källförteckning	26
Litteratur och publicerade artiklar	27
Biskopsbrev	28
Diverse artiklar	28
Projektrapporter	29

Förord

Diakoni i Retur Philanimodellen, Mentormammor är en avslutande rapport av det arbete Svenska kyrkans nationella nivå initierat för att undersöka möjligheter att implementera en modell från Sydafrika att ge stöd till kvinnor med barn mellan 0–5 år i utanförskapsområden. Modellen har prövats på två orter i Sverige, i Malmö pastorat, Lunds stift genom Föreningen Yallalotsar i Rosengård 2019–2022 och i Nylöse pastorat, Göteborgs stift genom föreningen Tidigt föräldrastöd i Bergsjön 2021–2024.¹

Vem är min nästa? När rapporten färdigställdes pågick ett stort arbete i Kyrkomötet med temat *Kyrkan i det offentliga rummet*. Det berörde kyrkans ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och offentligt rum som bottnar i Guds kärlek till människan och världen. Svenska kyrkan har ett viktigt arv att förvalta där engagemang i det offentliga rummet är en del av kyrkans sändning. *Inte för att du ska bli kristen utan för att jag är det...* är ett citat som tillskrivs reformator Martin Luther. Frälsning är en personlig kallelse förankrad i tro på Jesus Kristus och att leva i Kristi efterföljelse.

Att följa ett längre projekt över tid och möta den glädje och entusiasm som har funnits i Bergsjön och Rosengård har varit en personlig tillgång och glädje. Genom projektet har jag lärt mig av dessa fantastiska föreningar, kvinnor och familjer att med små medel göra stora ting. Energi, kraft och tålamod är bara några av de stora orden som väl ryms i detta projekt. Jag överlämnar slutrapporten med tacksamhet och känner stor tilltro till det fortsatta arbetet som Yallatrappan och Tidigt föräldrastöd genom Lotsar och Mentormammor utvecklar i utsatta områden. Ett viktigt bidrag att skapa trygga förhållanden för barn, kvinnor och deras familjer i samhället. Genom projektet har jag personligen fått vänner för livet och ser vad diakonins kärleksfulla drivkraft och generositetens teologi kan betyda för kyrkan och framtiden.

Jag vill rikta ett varmt tack till föreningen Yallatrappan, Yallalotsar och dess tidigare ordförande Christina Merker Siesjö, projektledarna över tid, Braem Sager, Frida Grundal och Anna Lindhe, Josefine Ringstad Malmö förskoleförvaltningen, Föreningen Tidigt föräldrastöd, Bodil Frey, Mentormammorna och projektledare Jyotsna Chulki för deras engagerade, positiva och värdefulla arbete med Mentormammorna. Jag vill också tacka

¹ Utvärdering av projektet i Malmö finns sammanställd i en statusrapport som är publicerad på KORNET hösten 2023. Utvärderingen av projektet i Göteborg finns sammanställd i en statusrapport publicerad på KORNET hösten 2024. Båda statusrapporterna finns bilagda i denna slutrapport.

Malmö pastorat och diakon Ninni Smedberg, Nylöse pastorat och diakon Ann-Sofie Olsson och Maria Ottensten för stöd och viktiga samtal. Jag vill också rikta ett varmt tack för den forskning som professor i global hälsa Mats Målqvist och Per Kåks, Uppsala universitet bidragit med tillsammans med Linnea Stanzert Katzen, Avdelningen för samhällsmedicin och folkhälsa Göteborgs universitet. Och till sist men inte minst alla involverade i arbetet med Mentormammor, diakoni i retur och Ingrid le Roux som varit en inspiration, kraftkälla och trygghet i arbetet.

Uppsala 2025-03-14

Elna Wahlgren Lundqvist

Sammanfattning

Genom Svenska kyrkans internationella verksamhet har kyrkan under många år följt och gett stöd åt Philanis arbete med mödra- och barnhälsa i Khayelitsha, Sydafrika. Philani har utvecklat en metod som bygger på tron att det lokala samhället har lösningar och kapacitet att klara sina egna utmaningar. Med stöd av metoden rekryteras och utbildas mentormammor som har god kännedom i det egna boendeområdet. Modellen ser till mammornas och barnens hela situation; kropp, själ och ande och mammorna som rekryteras som mentorer har goda erfarenheter och föräldr kompetens. De har lyckats fostra sina barn och skapat den trygghet och det lugn som behövts för en god utveckling.

För att få kunskap om huruvida Philanimodellen och Mentormammor kan användas i en svensk kontext har två pilotprojekt genomförts, i Rosengård Malmö år 2020–2023 och i Bergsjön Göteborg år 2021–2024. Genom att utbilda mammor som mentorer för andra mammor i samverkan med lokala civilsamhällsaktörer gavs församlingarna möjlighet att pröva ett annorlunda sätt att bedriva diakoni och diakonalt förhållningssätt.

Pilotprojekten har visat goda resultat att stärka kvinnornas egenmakt med förbättrad fysisk, psykisk, social och existentiell hälsa i utsatta miljöer. I Rosengård (Malmö) har Mentormammorna nått över 1000 unika kvinnor under ett år (2024) och i Göteborg hade 730 personer deltagit vid informationsträffar och 465 föräldrar deltagit i olika kurser vid projektets slut.²

Metoden ser till hela familjens situation och nyckeln till framgång beror på tillitsfulla relationer som skapats med mammorna, deras barn och familjerna. Mentormammornas närvaro och stödjande roll har varit uppskattad och efterfrågats på den öppna förskolan, i bostadsområdet och av socialtjänst. Deras tillgänglighet, närvaro och stöd har exempelvis fått

² Projekttrapport Mentormammor, Jyostna Chulki

många mammor att intressera sig för att komma till den öppna förskolan med sina barn. Stöd i form av översättning eller tolkning har avlastat mammor och fått mammorna och barnen att må bättre.

Vid rekrytering av mentormammor har språkkompetenser och ett öppet förhållningssätt varit viktiga faktorer. Genom språk- och kulturkompetens har de lyckats nå ut med viktig samhällsinformation som annars skulle kunna misstolkas. Inte minst under LVU kampanjen.³ Genom att vara goda förebilder, uppmuntra och bygga nätverk har Mentormammorna också lyckats väcka intresse för studier och arbete hos många kvinnor.⁴Handledning och avstämningar har bidragit till trivsel och trygghet i arbetet. Mentormammorna har egen erfarenhet och kunskap från den egna kulturen, samtidigt som de besitter kunskap om svenska samhällsfunktioner och erfarenhet av myndighetspersoner och dess utövning, vilket är värdefullt för att skapa förståelse.

Både i Malmö och Göteborg fortsätter Mentormammorna att arbeta i Yallatrappan och Tidigt föräldrastöds regi. I Malmö genom externt sökt finansiering och i Göteborg i form av en IOP, Idéburet offentligt partnerskap.⁵ Mer om detta finns att läsa i de bilagda statusrapporterna från Malmö och Göteborg.⁶

Forskare från Uppsala och Göteborgs universitet har följt projektarbetet och visat goda forskningsresultat. I maj 2024 disputerade doktorand Per Kåks med en avhandling vid Uppsala universitet som utvärderat och följt de båda piloterna i Malmö och Göteborg. Tillsammans med Linnea Stanzert Katzen genomförde Per Kåks intervjuer och studier i Bergsjön, bland annat i form av Photo voice. En metod där mammorna utrustades med en kamera och ombads ta foton av sitt arbete i viktiga situationer som sedan diskuterades. Diskussionerna berörde bland annat behovet av informativt stöd, hur man navigerar i samhället samt praktiskt, socialt och motiverande⁷ stöd i kontakt med myndigheter.

Inledning och teologisk grund

I Svenska kyrkans församlingar finns lång erfarenhet att arbeta för människor i utsatthet. Kyrkan har formats av ett starkt diakonalt engagemang som är en konsekvens av kristen tro. Jesus utmanar oss att leva i kärlek, öppenhet och medkänsla gentemot alla människor, oavsett

³ **LVU-kampanjen** (Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga) är en desinformationskampanj och konspirationsteoretisk proteströrelse som menar att socialtjänsten i Sverige missbrukar lagen i syfte att på falska eller felaktiga grunder tvångsomhänderta muslimska barn.^{[1][2]}[Regeringen tar krafttag mot LVU-kampanjen - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/press-och-utgivning/2023/09/tar-krafttag-mot-LVU-kampanjen-Regeringen.se)

⁴ Resultat, Lärdomar och sammanfattningar hämtat ur Projektrapport 2020

⁵ Ett IOP- avtal, idéburet offentligt partnerskap är en överenskommelse om samverkan mellan idéburen och offentlig sektor i syfte att uppnå ett visst allmännyttigt samhälleligt mål [Idéburet offentligt partnerskap \(IOP\) måste vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna | Upphandlingsmyndigheten](#)

⁶ Bilaga 1 och 2

⁷ Exempel på motiverande stöd: Varför erbjuds små barn utan tänder tandläkarbesök

bakgrund eller övertygelser. Det är en utmaning som sträcker sig bortom egna gränser och leder mot en djupare förståelse av Guds kärlek. Ofta sker arbetet sida vid sida med organisationer i områden med stora sociala utmaningar.

I Ett biskopsbrev om diakoni slår biskopsmötet fast att:

Diakoni är alltid kontextuell. Den uppstår som ett svar på de behov vi möter och tar sig därför olika uttryck beroende på den konkreta situationen.⁸

Diakoni provas och speglas i mötet med andra människor. Guds kärlek har inga begränsningar i vi eller ni. Allt som vi har fått är en gåva från Gud, och det är så kyrkan är kallad att arbeta. I biskopsbrevet lyfter biskoparna fram evangeliet om den barmhärtige samariern i Lukasevangeliet 10:25-37, den gyllene regeln och det dubbla kärleksbudets innebörd som ett mönster för ett diakonalt förhållningssätt.

Svenska kyrkan har i ett policydokument från år 2013 formulerat kyrkans olika roller och uppgifter i den svenska välfärden. Det omfattar tre olika perspektiv; kyrkans som röstbärare, påverkansaktör och samverkanspart eller utförare av välfärdstjänster.⁹

Kultur och religion är en viktig kraft i många människors liv. Jesus lär att vi ska älska vår nästa som oss själva. Det innebär att vi inte bara ska älska dem som liknar oss eller delar våra åsikter, utan också de som är annorlunda. Att samarbeta med människor med annan kulturell bakgrund eller tro innebär inte att förminska den egna kulturen eller kristna tron. När människor från olika kulturer och religioner möts uppstår både svårigheter och möjligheter. Utmaningen ligger i att övervinna fördomar. Genom våra handlingar utmanas vi att stå upp för rättvisa och medkänsla. Guds kärlek är universell och inkluderande. För samverkan behövs tro och tillit. Kyrkan skapar tillit och förtroende genom närvaro och närhet. Samtidigt måste kyrkan vara beredd att ta ett steg tillbaka för att släppa kontroll över ägandeskap. Kyrkan behöver inte äga en metod utan kan bidra med kunskap och arbete i linje med en generös teologi.

Jesus utmanade sin samtid. Människor var inte hjälplösa offer för vissa livsbetingelser utan människor med en inneboende kraft. I mötet med honom och hans förlösande ord utmanades de att ta tillvara möjligheter som kunde leda till förändring. På samma sätt utmanas vi att motverka tendenser där människor blir desillusionerade och passivt tar emot stödinsatser, till att i stället ta aktiv del i vad som händer i det egna livet och det omgivande samhället. Jesus frågade människor i utsatta situationer vad han kunde göra för dem. Han hade inte förutfattade meningar utan manade till den egna förståelsen av sammanhanget för att göra det som krävdes för att livet skulle förändras. Frågorna berör makt och ansvar. Framför allt

⁸ Biskopsbrevet sidan 11

⁹Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden - en plattform. Antagen av kyrkostyrelsen i juni 2013. [198255_SK12569_Valfardsutredning \(2\).pdf](#)

makten över sin egen situation, sina arbetsuppgifter, sin närmiljö, det vi kallar egenmakt. Detta kräver kunskap och relevanta redskap. Här blir kyrkans förståelse för det egna engagemanget viktig. För att mobilisera den egna kraften behövs kunskap om hur samhället fungerar och vilka möjligheter man har för att vara en aktiv del i samhällsbygget. Kyrkan är en viktig aktör samtidigt som församlingen och dess medarbetare utmanas: Människor i utsatta områden är inte hjälplösa offer. Inte heller är kyrkan någon som kommer utifrån och ska tillrättalägga orättvisor utan en samverkanspart i kampen mot utanförskap. Genom att följa Jesu liv och gärning får vi ett mönster för en kristen vision där Jesus utmanar oss att leva i kärlek, öppenhet och medkänsla gentemot alla människor, oavsett bakgrund eller övertygelser. Det ger ytterligare en dimension och djupare förståelse av Guds kärlek.

Genom samverkan med andra civilsamhällesaktörer och samhällsfunktioner bidrar Svenska kyrkan till att stärka den sociala sammanhållningen och de goda krafter som får människor att växa och känna sig respekterade utifrån sina egna förutsättningar.

Syfte och mål

Rapporten ger en bild av resultaten från pilotprojekten i Rosengård och Bergsjön i syfte att:

- Sprida goda erfarenheter från Philanimodellen.
- Öka kunskapen om Svenska kyrkan som civilsamhällesaktör.
- Ge verktyg till församlingar och pastorat att nå familjer i utsatta områden.

Genom samverkan med lokala civilsamhällesaktörer kan församlingar nå människor som inte har ekonomiska förutsättningar eller språk för att ta aktiv del i samhälls- och kyrkoliv.

Metod

Genom att pröva en ny form av diakoni i retur, inte *från* utan *till* Sverige ville kyrkokansliet pröva och utvärdera om Philanimodellen med mentormammor kan anpassas till svenska förhållanden. Det har inte funnits något motsvarande arbete i Svenska kyrkan i Sverige tidigare.

Metoden har bestått i analysarbete av resultaten från pilotprojekten, litteraturstudier, workshops, intervjuer och samtal, månads- och årsrapporter från Mentormammor och Tidigt föräldrastöd och forskningsrapporter från Uppsala och Göteborgs universitet. Arbete har skett i nära samverkan med pastorat, stift, universitet, sjukvård, kommun, region och övriga civilsamhällesaktörer.

Mer om bakgrund och beslutsvägar finns att läsa i bilaga 1 och 2 om pilotprojekten i Malmö respektive Göteborg.

Avgränsningar

Tidigare rapporter från Yallatrappan respektive Tidigt föräldrastöd innehåller visst siffermaterial, fakta och detaljer som inte upprepas i slutrapporten.

Inom ramen för projekten med Mentormammor har man anställt kvinnor som varit goda förebilder. Det finns en metod i Svenska kyrkan, Mary-metoden, som arbetar framgångsrikt med att skapa arbetsträning och praktikplatser i församlingarna. En frågeställning som inte finns med i projektet är om det går att utveckla och komplettera Mary-metoden med Mentormammorna.¹⁰ Detta behöver iså fall undersökas närmare.

Slutrapporten behandlar inte en modell för långsiktigt ägarskap av Philanimodellen med extern part, exempelvis barnmorske- eller sjuksköterskeförbundet.

Problemformulering

Vilken roll har kyrkans församlingar för att nå människor i utsatta områden, som inte har ekonomiska förutsättningar eller språk att ta del av samhälls- och eller kyrkoliv? Och hur kan församlingarna motivera sitt engagemang? Kan man med hjälp av resultaten från pilotprojekten i Malmö och Göteborg få svar och hjälp att reflektera och inspireras av församlingens/kyrkans roll i civilsamhället med utgångspunkt från Philanimodellen?

Detta är några frågeställningar som problematiseras i rapporten men låt oss börja i det offentliga rummet. Vad händer i det offentliga rummet? Hur ser omvärlden ut och hur svarar kyrkan upp mot att vara kyrka i vår tid? Förändringens vindar blåser snabbt i en alltmer ”uppkopplad” värld där information och desinformation sprids snabbt och påverkar hur vi ser på oss själva, varandra och vårt engagemang. Under 1980-talet fanns en stark rörelse mot orättvisor bland annat mot apartheid i Sydafrika, med ett stort engagemang för en rättvis värld både i kyrkan, det svenska samhället och världen. Vi såg en mer homogen rörelse, men vad engagerar idag? Kyrkan är genom Act Svenska kyrkan en internationell aktör i kampen mot orättvisor, men hur ser det ut i det egna lokala samhället. Många människor från olika delar av världen lever i Sverige i något som ofta refereras till som utanförskapsområden där primärvården och offentliga aktörer som ska sprida samhällsinformation har svårt att nå fram. Det finns ett kulturellt och socioekonomiskt utanförskap som framför allt drabbar barnen. Barnen har sämre hälsa och skolresultat än genomsnittet i riket, vilket påverkar deras framtidsutsikter negativt.¹¹ Detta bidrar också till svårigheter för familjen och barnen att utvecklas och få samma möjligheter som andra barn att få sina rättigheter tillgodosedda. Men

¹⁰ [S:t Mary – självständiga verksamheter för praktik och arbetsträning - Mary – ett meningsfullt arbetsliv för alla \(svenskakyrkan.se\)](https://www.svenskakyrkan.se/svt-mary-sjalfvstandiga-verksamheter-for-praktik-och-arbetsstraning)

¹¹ [Barn i socialt utanförskap - UNICEF Sverige | unicef.se](https://www.unicef.se/barn-i-socialt-utanforskap)

det är inte bara primärvården som har svårt att nå fram, också kyrka och församling har svårt att nå ut till områden där människor har låg, eller helt saknar kännedom om Svenska kyrkans verksamhet. Kyrkan har i sin kyrkoordning slagit fast att det finns ett ansvar för alla som lever och vistas i en församling utifrån ett vistelse- och folkkyrkoperspektiv. Eftersom Svenska kyrkan är geografiskt heltäckande finns dessa människor i den egna församlingen.

Många av de flyktingar som lever och bor i utanförskapsområden kommer från länder som på många sätt skiljer sig från Sverige som till exempel Somalia, Afghanistan, Etiopien, Syrien Ukraina med flera. Att komma till ett nytt land skapar oro om man saknar familj och andra stödsystem. Rädslan att bli dömd för att inte ha rätt papper, pengar att betala med, eller att man inte fostrar barnen på rätt sätt kan vara stor. Om man som förälder inte vet hur man får tillgång till sociala stödsystem blir det svårt att vara delaktig i samhället, särskilt svårt kan det vara för invandrarkvinnor med barn. Det kan också finnas trauma hemifrån som gör det svårt att lita på någon. Samtidigt finns det förväntningar från samhället att man ska anpassa sig. Bristande kunskaper i det svenska språket är ofta ett hinder, men också skiftande erfarenheter av kultur, religion, kontakt med myndigheter och sjukvård kan ställa till det om man inte känner till sina skyldigheter, rättigheter och möjligheter. Även om gruppen nyanlända är heterogen så framträder vissa mönster. Ett av dessa är en utbredd rädsla och tveksamhet inför olika typer av myndigheter och offentliga företrädare, även inom hälso- och sjukvården. Det är naturligt och förståeligt att man dras till områden där personer från den egna kulturen etablerat sig, människor som redan finns i området men som inte fullt ut lyckats etablera sig i den nya kontexten. Det kan vara starka men inte alltid stödjande system för att integreras i samhället.

Philanimodellen och mentormammor

Som tidigare har nämnts har Mentormammor sin bakgrund i Svenska kyrkans internationella verksamhet, ACT där Svenska Kyrkan under en lång följd av år, följt och gett stöd åt Philanis arbete med mödra- och barnhälsa i Khayelitsha, en kåkstad i Kapstaden i Sydafrika.

Mentormammor och Philani utgår från att kvinnor som själva har barn som mår bra och utvecklas är bäst lämpade att stödja andra i sitt lokala område. Gängse strategier för intervention belyser ofta endast en hälsorisk åt gången medan Philanis modell är varierande för att se helheten. Modellen har fokus på kvinnor och barn men tar också hänsyn till andra hälsoutmaningar i ett hem.

Utgångspunkten är att identifiera erfarenheter, kunskap och engagemang som redan finns hos kvinnor i det lokala samhället för att sedan möjliggöra utveckling av dessa förmågor genom utbildning, arbete, handledning, fortbildning och uppföljning. En hörnsten är förutsättningen att kvinnorna själva får stödja varandra i strävan att skapa en hållbar och hälsosam livsmiljö

för sig själva, sina barn och familjer. Med respekt och ömsesidighet byggs tillit som är den nödvändiga ingången då mentormammorna sedan möter andra kvinnor.¹²

Så här beskriver Philani sin vision:

*Philani's vision is a South Africa where pregnancy is safe and where every child can grow up healthy and well-nourished to fulfil his or her physical and mental potential.*¹³

Modellen vilar på fem pelare:

1. Noggrann rekrytering.
2. Utbildning som är relevant för den praktiska uppgiften.
3. Handlingsfokuserad hälsointervention i hemmet.
4. Fältbaserad handledning och stöd för mentormammorna med kontinuerlig uppföljning.
5. Utvärdering och återkoppling i arbetet.

Den svenska kontexten i Malmö och Göteborg

Rosengård är en stadsdel i östra Malmö vars befolkning uppgår till 34 000 invånare där den överväldigande merparten har utländsk bakgrund enligt definitionen om två utrikesfödda föräldrar.¹⁴ I Herrgården, ett delområde av Rosengård, har nästan alla utländska bakgrunder. En tredjedel av befolkningen är under arton år, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på 21 procent. Malmö pastorat består av sex församlingar, Fosie, Husie, Hyllie, Limhamn, S:t Johannes, och S:t Petri.¹⁵ Pastoratets vision för mandatperioden 2022–2025 är *Ett enda bröd - en enda mänsklighet*, med uppdraget att verka för försonad mångfald.¹⁶ Rosengård tillhör Fosie församling.

Yalla Trappan bildades 2009 och är ett arbetsintegrerade socialt företag, ursprungligen för arbetslösa kvinnor med invandrarbakgrund som på grund av låg utbildning, begränsad arbetslivserfarenhet och med begränsade kunskaper i svenska språket står utanför arbetsmarknaden.¹⁷ Yalla Trappan har tre verksamhetsgrenar: café, catering, syateljé, städ- och konferensservice. Man arbetar målmedvetet med att praktisera ledord som integration, mångfald, demokrati, delaktighet och inflytande och Yalla Trappans modell sprids på flera platser i Sverige.¹⁸ **Yalla Lotsar** är idag en del av Yalla Trappans verksamhet och är kvinnor med egna erfarenheter av migration, samt kulturell och språklig kompetens som bor och

¹² H. Hallonsten förstudie

¹³ Philani Mentor Mother Programme sidan 2

¹⁴ 60 procent är födda i utlandet och 26 procent är födda i Sverige med båda föräldrarna födda i utlandet.

¹⁵ [Så leds Svenska kyrkan Malmö - Svenska kyrkan Malmö](#)

¹⁶ [Svenska kyrkan Malmö vision och uppdrag - Svenska kyrkan Malmö](#)

¹⁷ Mentormammor fallbeskrivning remissversion.

¹⁸ [Om – Yalla Trappan 2022](#)

verkar i Malmö. Lotsarna fungerar som en länk mellan det etablerade samhället och familjer i utanförskap. De arbetar med att skapa tillit, förtroende och relationer till kvinnor och familjer med barn i utanförskapsområden i Malmö.¹⁹

Bergsjön ligger cirka 8 kilometer från centrala Göteborg. Stadsdelen är uppdelad i västra och östra Bergsjön med tillsammans 18 313 invånare.²⁰ Liksom i Rosengård är de boende i Bergsjön till största delen födda utomlands eller födda i Sverige med två utländska föräldrar.²¹ Bergsjön klassas av polisen som ett särskilt utsatt område. Ett utsatt område karaktäriseras av en låg socioekonomisk status där kriminella har en inverkan på lokalsamhället vilket gör det svårt för polisen att fullfölja sitt uppdrag.²²

Nylöse pastorat i Göteborg består av fyra församlingar - Angered, Bergsjön, Kortedala och Nylöse församlingar. Vision för alla fyra församlingarna formuleras i deras församlingsinstruktion: *Vi vill vara en kyrka som är angelägen och modig, öppen och lyhörd för Gud och vår samtid vänd mot Guds framtid i hopp och förväntan.*²³

Tidigt Föräldrastöd är en ideell förening som bildades 2013 och har sedan 2016 drivit verksamhet med stöd till utsatta föräldrar. Föreningen har stor erfarenhet av föräldrastöd och integration i utanförskapsområden, särskilt i nordöstra Göteborg. Stödet ges genom doulor och kulturtolkar som talar olika språk. **Mentormammor** är idag en del av Tidigt föräldrastöds verksamhet och består av kvinnor med egna erfarenheter av migration, samt kulturell och språklig kompetens som bor och verkar i Bergsjön. Mentormammorna rekryterades i samband med beviljandet av medel från Allmänna arvsfonden för pilotprojektet år 2021. Mammorna som utbildats i projektet ger enskilt stöd till nyanlända och särskilt utsatta mammor och följer familjer med barn 0–5 år. Genom stöd och inkludering i samhället skapas förtroende att vända sig till samhällets hälso- och omsorgssystem för att ta del av samhällsinsatser som är positiva för barnens utveckling.

Implementeringen

Modellen implementerades i Malmö 2019–2022 och i Göteborg åren 2021–2024.²⁴ I Malmö samverkade nationell nivå, stift och pastorat med Yallatrappan som rekryterade kvinnor utifrån mångfald vad gäller etnicitet, ålder, vistelselängd i Sverige, utbildningsbakgrund och språkkunskaper. En mångfald som speglade familjerna de skulle möta. Lotsarna var mellan 30–55 år och talade sammanlagt åtta olika språk. Att känna igen sig i familjens situation

¹⁹ Yallalotsar=Mentormammor

²⁰ [Folkmängd efter region, kön och år. PxWeb \(scb.se\)](#) (År 2023, 9590 män och 8723 kvinnor)

²¹ [Bergsjön – Wikipedia.](#)

²² [Utsatta områden - Polisens definition - Statistik och analys - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)

²³ [FIN 2020 www.pdf \(svenskakyrkan.se\)](#) sidan 2

²⁴ Se bilaga 1 Diakoni i retur Philanimodellen Mentormammor Yallalotsar i Malmö utvärdering År 2019-2022 och bilaga 2 Diakoni i retur Philanimodellen Mentormammor Bergsjön Göteborg. Utvärdering År 2021-2024

visade sig vara lotsens främsta verktyg för att bygga relationer och känslan av ett ”vi” mellan lotsar och målgrupp. Lotsarnas kulturella förståelse skapade även förutsättningar att förstå och reagera på ett kulturellt känsligt sätt.²⁵ Personlig lämplighet och förmåga att vara goda förebilder var också värdefulla kriterium. Man följde de olika stegen i Philanimodellen med utbildning, handlingsfokuserad hälsointervention, hembesök, fältbaserad handledning, utvärdering och återkoppling i arbetet.²⁶

I Göteborg skedde samverkan med Tidigt föräldrastöd, som rekryterade projektledare och fyra flerspråkiga mentormammor som talade arabiska, somaliska, dari, pashto och persiska för uppdraget. Socioekonomiskt utanförskap identifierades och kontakt med samhällets hälso- och omsorgssystem samt andra aktörer med samma syfte (att stärka mammorna och barnens hälsa och utveckling) etablerades. Genom nätverk med lokala och andra värdefulla samarbetspartners lyckades man under kort tid nå ett 100 tal av målgruppen, mammor med barn mellan 0–5 år.

Skriftliga delrapporter finns publicerade på Svenska kyrkans intranät Kornet för Yallalotsar Malmö 2023 och Mentormammor Göteborg hösten 2024. Projektet presenterades i samband med Fokusveckan 2024 under temat Mission, och slutrapporten publiceras på Kornet.²⁷

Forskning, Uppsala universitet, institutionen för kvinnors och barns hälsa

En viktig del av Philanimodellen är hälsoperspektivet och det nära och förtroendefulla stödet som mentormammorna genom egna erfarenheter bidrar med. Forskare från Sydafrika och USA har tidigare forskat och utvärderat Philani och mentormamma-modellen. Forskningen visar att barn (under 5 år) som diagnostiserats som undernärda och vars mammor fick stöd av en mentormamma hade femgånge högre chans att nå hälsosam vikt för barnets ålder inom tre månader, än ett barn vars mor inte fick stöd av en mentormamma.²⁸

Professor i global hälsa, Mats Målqvist och doktorand leg. läkare Per Kåks, med flera vid Institutionen för kvinnors hälsa Uppsala universitet har sedan starten 2019 följt och genomfört forskningsstudier och utvärdering av pilotprojekten i Malmö och Göteborg.

I maj år 2024 disputerade doktorand Per Kåks vid Uppsala universitet där han redogjorde för resultaten i Malmö och Göteborg.²⁹

²⁵ Projektrapport 8 december 2020, s.3

²⁶ Projektrapport 8 december 2020, s.6

²⁷ Fokusveckan är kyrkokansliets mötesplats och kompetensförstärkning för stiftens medarbetare

²⁸ Källa, Förstudie Herman Hallonsten

²⁹ [Contextualising a South African social innovation for maternal and child health to mothers with experiences of migration in Sweden \(diva-portal.org\)](https://diva-portal.org/contextualising-a-south-african-social-innovation-for-maternal-and-child-health-to-mothers-with-experiences-of-migration-in-sweden)

Per Kåks har gjort en utförlig rapport och processdokumentation av pilotprojektet, *Etablering av arbetet med Yallalotsar i Malmö*. Rapporten ger en beskrivning av det inledande arbetet i pilotprojektet där han bland annat beskrev den filosofi som Philanis arbete utgår från; att lösningar på sociala problem kan hittas inom de egna samhällen som är utsatta.³⁰ Studien visade också att det finns en koppling mellan socioekonomisk utsatthet och ohälsa, något som har kunnat visats i både internationella och nationella studier. För att bryta denna koppling var en av framgångsfaktorerna ett starkt fokus på relationsbyggande, lokal förankring och hög tillgänglighet.³¹

I en studie publicerad i juli 2020 *Peer support for disadvantaged parents: a narrative review of strategies used in home visiting health interventions in high-income countries*, av Per Kåks och Mats Målqvist redogjordes för Peer support, kamratstöd genom hembesöksinsatser för föräldrar och barn som byggde på skillnader i hälsa i höginkomstländer där man inte når utsatta familjers behov i hälso- och sjukvårdssystemen.³²

Den 22 juni 2022 publicerade Per Kåks, Anna Bergström, Sibylle Herzig van Wees och Mats Målqvist ytterligare en artikel i International Journal for Equity in Health, *Adapting a South African social innovation for maternal peer support to migrant communities in Sweden: a qualitative study*. Studien beskrev vilka överväganden som gjordes av styrgruppen i Rosengård och mentormammorna själva i samband med att modellen anpassades till svensk kontext.

Per Kåks har samverkat med Linnea Stanzert Katzen i forskningen om Mentormammor i Bergsjön, Göteborg. Tillsammans genomförde de två kvalitativa studier som bygger på intervjuer med Mentormammorna och de som fått stöd av Mentormammorna i Bergsjön, bland annat i form av *Photo voice*. En metod där mammorna utrustades med en kamera och ombads ta foto av sitt arbete i viktiga situationer som sedan diskuterades.³³

Mer om forskningen och arbetet finns att läsa i de bilagda delrapporterna från Malmö och Göteborg.

³⁰Mer om detta kan läsas i bilaga 1

³¹ Källa: Per Kåks Uppsala universitet, Institutionen för kvinnors och barns hälsa.

³² [Peer support for disadvantaged parents: a narrative review of strategies used in home visiting health interventions in high-income countries - PubMed \(nih.gov\)](#)

³³ Se bilaga 1 och 2

Intervjuer om nuläge och framtid

Samtal med projektledare Yallalotsar, Rosengård, Malmö

Projektledaren berättar att sedan starten med Yallalotsar har det gått flera år där man utformat och rekryterat, utbildat och sökt finansiering till ett projekt som ännu inte var etablerat. Men nu har projektet hittat sin form, och man vet att det finns en fortsättning.

Det finns ett gott samarbete med Malmö stad, en stabil ekonomi de närmaste två åren, verksamheten är etablerad och lotsarna får respons på sitt arbete från både mammorna och övriga samhället. Yallatrappan tror på metoden och vill fortsätta utveckla den.

Genom fastighetsbolaget Rosengårdsfastigheterna har man fått tillgång till en lokal, Bosociala Hubben. Mammorna känner sig trygga i lokalen och ser vikten av att ha en fysisk plats att samlas på. När Yallalotsar bjuder in för att berätta och informera om olika samhällsföreteelser känner mammorna sig som hemma. Till Hubben kommer också mammor som fått rekommendationer av andra mammor. Varje vecka är det språkkafé och varannan vecka är det amningskafé och rådgivning från socialtjänsten med barnmorska och föräldrarådgivare. Ju mer konsekvent man erbjuder mötesplatser med information desto fler kvinnor kommer.

Yallalotsar har också byggt upp ett flertal samarbeten med övrigt föreningsliv och offentliga aktörer för att skapa ett flöde och matcha behov med rätt insats för ökad effektivitet

Vid intervjutillfället i augusti 2024 finns sju Yallalotsar. Två av dem jobbar 50 procent, en 75 procent och fyra arbetar 100 procent. Rekrytering sker via annons och i Yalla Trappans och lotsarnas nätverk och man är noga med referenstagning. Det är högt fokus på personlig erfarenhet och lotsen ska vara väl etablerad både i området och samhället.

Yallatrappan har säkrat finansiering under två år framåt genom bidrag från bland andra Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten, Malmö stad, Rosengård Fastighet och upphandling med Förskoleförvaltningen i Malmö, vilket ger arbetsro.

Det finns också ett nytt samarbete med s.k. dialogsocionomer från kommunen där man testat att socialtjänsten sprider information och utbildar lotsarna. Därefter bjuder lotsarna in mammor och barn och berättar vad de har att förhålla sig till i olika frågor. Lotsarna underlättar mötet med mammor och dialogsocionomer.

På frågan om vad man har kvar från Philanimodellen betonar projektledaren medvandring, att metoden möter en mamma och sedan följer upp med ytterligare möten. När mammorna upplever en akut stress stannar det inte bara i en akut fas, utan lotsarna finns kvar och är ett stöd i hur man kan utveckla livet vidare. Ett exempel är när mammorna måste besöka exempelvis mödravården, få ett vaccin, besöka socialkontor, myndigheter etc. Lotsarna

stärker mammornas egenmakt genom att visa hur det går till på platsen. Vid ett andra tillfälle går de tillsammans och tredje gången gör mamman själv sitt ärende medan lotsen sitter bredvid. Målet är att mammorna så småningom gör besöket på egen hand. Lotsarna gör få hembesök, istället använder man en modell där man följer med och visar. Det är tryggt för Mentormammorna ur både ett arbetsmiljöperspektiv och säkerhetstänk.

Det finns en referensgrupp där representanter från Rosengårdsfastigheter, Fosie församling, socialförvaltningen, projektledare för lotsarna och Yallatrappans verksamhetschef ingår. Föreningen försöker hålla fokus mot det offentliga och mindre mot församlingen eftersom lotsarna ger stöd i kontakten med myndigheter. I framtiden hoppas man på ett IOP (idéburet offentligt partnerskap) där civilsamhälle och myndigheter arbetar tillsammans för att få en trygg och hållbar förankring över tid.

Kyrkan har bidragit med tips och råd men inte så mycket i övrigt. Men i lotsarnas praktiska arbete i området har de kontakt med församlingen lokalt. Församlingen skickar mammor till lotsarnas verksamhet och vice versa. Det kan beröra ekonomiskt stöd, ett sommarkort för kollektivtrafik eller annat.

Verksamheten fortsätter att utvärderas med hjälp av ett formulär som skapades med hjälp av forskarna från Uppsala universitet och sammanställs varje år. Det bildar den kvantitativa rapporten med siffror medan projektledaren kompletterar med en kvalitativ rapport.

På frågan om kyrkans roll i arbetet framhåller projektledaren att kyrkan kan Philanimodellen och har koppling till projektet. Församlingen och det diakonala arbetet har erfarenhet av målgruppen och det finns ett utbyte av kunskap och erfarenhet.

På frågan om det finns något problem att Philanimodellen har starka kopplingar till kyrkan svarar projektledaren att hon inte ser det som något problem. Lotsarna har en stark tro inom islam, men det har inte varit något problem. De ingår själva i olika kvinnonätverk där man blandar olika religioner. Upplevelsen är snarare att när människor har stora behov blir det mindre viktigt med religionstillhörighet. I stället är det hjälpen och den personliga kontakten som är betydelsefull och gör skillnad.

Inför framtiden finns ett tydligt mål i föreningen: Att skapa fortsatt intresse för arbetet i kommunen och säkerställa att Yallalotsars insatser finns kvar. På sikt hoppas man formalisera arbetet med Malmö stad, socialförvaltningen och förskoleförvaltningen, så det blir ett IOP och en självklar del av arbetet i Malmö. Det skulle spara resurser om de olika samhällsystemen ger stöd och hittar dem som har behov av insatserna. Samarbete och nätverksbygge är ovärderligt för att nå ut med information till målgruppen.³⁴

³⁴ Intervjutillfälle 6/8 2024

Samtal med arbetsledande diakon, Malmö pastorat

Arbetsledande diakon i Malmö har efter pilotprojektets avslut 2023 fortsatt att ha kontakt med styr/referensgruppen till Yallalotsarna. I samband med sin pensionering lämnar hon över till diakoniassistenten i Västra Skrävlinge, en erfaren person som har jobbat flera år i *Hela människan* och lokalt i Rosengård.³⁵ Diakoniassistenten blir en fortsatt viktig länk till församlingen. En av utmaningarna i pilotprojektet har varit just detta, att få det att ”landa” i den lokala församlingen för att byggas underifrån, vilket man nu ser förutsättningar till.

Projektet har gjort skillnad, lotsarna har bidragit med viktiga insatser i det lokala samhället. Det har dock varit en utmaning att förankra arbetet i både Malmö pastorat och Malmö stad. Malmö stad kanske inte riktigt förstått hur mycket det betytt lokalt, eller så tar den egna verksamheten allt fokus och skymmer värdet av andra kompletterande insatser. Den arbetsledande diakonen anar en liten förändring framåt där goda idéer ryms och kan spridas vidare.

På frågan om kyrkans roll betonar hon vikten av att det är Yallatrappan som äger projektet. Inte minst eftersom hon anser att kyrkan inte skulle kunna göra det bättre. Diakonerna arbetar hårt med målgruppen på olika sätt genom att ta emot familjer som behöver stöd, delar ut sommarkortet och kläder etc. Men det finns andra svårigheter för församlingarna att nå barn och ungdomar inom den målgrupp som mentormammorna vänder sig till. Mammor med andra religiösa riktningar når kyrkan inte med de undervisande, pedagogiska insatserna. Kyrkan som helhet har svårt att nå dessa målgrupper. Diakonerna jobbar utan medlemsfokus oavsett religiös tillhörighet medan kyrkan i övrigt anpassar sin undervisning för medlemmar. Detta stärks genom att man betonar vikten av dopuppföljning och konfirmandundervisning. På grund av det låga medlemsantalet är det viktigt att behålla de medlemmar man har och satsa på arbetet med barn och unga, säger hon vidare.

Att samarbeta och gå i riktning för ett idéburet offentligt partnerskap, IOP, med fokus mot kommunen tycker diakonen är rätt väg att gå eftersom det är ett viktigt arbete som bör hanteras centralt av Malmö stad som också har svårt att nå målgruppen.

En modell med mentormammor behöver komma underifrån och jobba utifrån de lokala förutsättningarna, behov och tillgängliga mötesplatser.

Den arbetsledande diakonen har arbetat utifrån en strategisk fyrapunktsmodell som handlar om att *hjälpa, stödja, påverka och återställa skapelsen*. Man behöver då ta tillvara lokala erfarenheter och berättelser för att också kunna påverka politiskt. Det kan tex. handla om att ge stöd för att människor ska lyfta den egna rösten eller att kyrkan agerar som röstbärare.

³⁵ Hela människan är en ekumenisk organisationen som erbjuder öppen dagverksamhet, härbärgen, arbetsträning, stöd till offer för människohandel, anhörigstöd, och särskilt stöd till barn till föräldrar i missbruk.

Vi delar ut mycket pengar och mat- det kan låsa människor i en slags offerroll men det ska vi (i kyrkan) inte medverka till. Vi ska hjälpa och hitta nycklar så de kan ta sig ur utsatta livssituationer. Och vi ska stödja på flera nivåer och ibland handlar det om politiska beslut.

Inför framtiden hoppas hon att kyrkan kan ta ett större diakonalt ansvar. Hon menar att vi sitter fast i våra egna rum, och att vi behöver komma utanför vår *comfortzon* och *kroka arm* med alla möjliga organisationer för att skapa ett bra samhälle.

Vi lever i en orolig tid så det är tid att steppa upp och gå ut från våra trygga sammanhang. Många diakoner gör det och har hög trovärdighet externt men internt får man många gånger slåss för att också låta berättelserna utanför kyrkorummet ta plats. Det är samma mönster som för 30 år sedan. Men kyrkan måste stå fast också i sitt diakonala uppdrag och förmedla hopp i en orolig tid! Det gör skillnad och spelar roll.³⁶

Samtal med stiftsadjunkten i Lund.

Stiftsadjunkten i Lunds stift ansvarar för teologi och mission i Lunds stift och har följt pilotprojektet Mentormammor, diakoni i retur från starten i Malmö pastorat. Han har suttit med i uppstarten av arbetet med Yallolotsarna, bor i Rosengård och är dessutom sekreterare i Lunds missionssällskap, LMS.

Han ser mycket positivt med Yallalotsarnas arbete i Malmö. Han följer arbetet inte bara från sin tjänst på stiftet utan också privat genom sin hustru som är barnmorska och som besöker Yalllotsarna och mammorna var fjortonde dag. Arbetet är i gång och flyter på. Yallalotsarna har också ansökt hos Lunds missionssällskap om att få medel för att göra ett studiebesök hos Philani i Sydafrika.

På frågan om utmaningar i metoden nämner han det lokala anslaget i församlingen, hur vi ser på mission och hur det tar sig uttryck i kyrkans uppdrag att vara kallad till tjänst. Han har sett en förskjutning över tid. Det finns en tendens att en stämpel och logga blir viktigare än reflektionen av vad det innebär att vi är en del av Kristi kyrka och frågor om vad det är att vara en tjänare i densamma. I Sydafrika är det inte kyrkan som driver arbetet med Mentormammor utan en egen organisation.

Svenska kyrkans mission en gång SKM, idag ACT stöder inte Mentormammorna i Kapstaden för att det ska bli fler medlemmar i Svenska kyrkan. Detta är ett exempel som speglar betydelsen av att det är en tjänst vi gör. Samtidigt är vi beroende av våra medlemmar. Här finns en utmaning.

³⁶ Intervjutillfälle 9/8 2024

På frågan hur han tänker kring kyrkans roll i civilsamhället och arbetet med Mentormammorna menar stiftsadjunkten att kyrkan behöver vara tydlig och trygg i sin identitet.

Vi vill vara med och verka i samhället. Vi ska inte skämmas att vi är kyrkan samtidigt som vi inte kommer för att utkräva tro. Vi tar del av detta och vill verka för att vi är kristna och den kristna kärlekens tjänst är utgångspunkten. Vi behöver samverka med alla människor av god vilja, organisationer, myndigheter och andra religioner.

Stiftsadjunkten är hoppfull inför framtiden. Han sitter med i styrelsen för Lunds Missionssällskap, LMS som vill vara de som vågar vara med och satsa. Inte för att driva något ”eget” utan för att stödja de som vill utveckla och visar att *så här kan man också göra för att skapa modeller*. Mentormammorna är ett sådant exempel där Svenska kyrkan gett stöd under många år till en framgångsrik modell i Sydafrika och genom att pröva den i Sverige ser man att den fungerar också i våra sammanhang.

Till sist vill han påminna om vikten av att mycket handlar om ömsesidig tillit. Om vi förväntar oss att människor i utsatta områden ska ha tillit måste samhället, socialtjänst, polis, kyrka m.fl. ha tillit till mamman som lever i det utsatta området. På samma sätt måste mamman med hijab få tillit till den tatuerade och piercade socialtjänstemannen. Det bygger på en omvänd och ömsesidig tillit och är motsatsen till främlingskap och alienation. Mentormammorna är en bra metod att skapa den tilliten.³⁷

Samtal med projektledare Mentormammor Bergsjön, Tidigt föräldrastöd
Projektledaren framhåller att Mentormammorna får en fortsättning efter det avslutade projektet Mentormammor i Bergsjön. Föreningen Tidigt föräldrastöd har stort förtroende lokalt och samverkar sedan tidigare i flera olika nätverk. Föreningen hade ett befintligt IOP där man kunde koppla på projektet med mentormammorna när finansieringen från Allmänna arvsfonden tog slut i juni 2024. På så sätt fick man en snabbare process och administrationen underlättades. Det nya avtalet med staden pågår från första juli 2024, ett år framåt till juni 2025 med möjlighet till fortsättning.

I början av projektet var församlingen den största samarbetspartnern med många gemensamma aktiviteter där Mentormammorna slussade mammorna till aktiviteter i kyrkan. Det kunde vara tex. svenska för invandrare (SFI) för föräldralediga och öppen förskola. När projektet Helhetslyftet startade blev det lite mindre samarbete med församlingen.³⁸ Men man är fortsatt aktiva i *Bergsjön möts* där kyrkan är en aktiv part.

³⁷ Intervjutillfälle den 3 september 2024

³⁸ Helhetslyftet är ett projekt som har som mål att minska arbetslösheten och öka känslan av delaktighet i samhället bland tredjelandsmedborgare i Sverige.

Det har varit väldigt bra. Inledningsvis behövde vi hitta två, tre aktiviteter tillsammans som var tydliga så det inte blev splittrat för deltagarna.

Mentormammorna har ett fortsatt gott samarbete med Rosengrenska föreningen. Rosengrenska föreningen har delar av sin verksamhet i kyrkan och ger vård för papperslösa.

Läxhjälpen är ytterligare en verksamhet där man bygger förtroende med församlingen. Kopplat till Läxhjälpen finns en verksamhet i form av pappasamverkan. Tillsammans med mentormammorna erbjuds en *ABC kurs, Alla Barn i Centrum*, som är en kurs utformad för föräldrar med barn i syfte att ge konkreta tips och verktyg för att förbättra vardagen och minska konflikter. En mentormamma och en pappa från Läxhjälpens Pappasamverkan har ansvarat för kursen tillsammans. Mer om ABC kursen går att läsa i bilaga 2.

Projektledaren har bott i Sverige ett flertal år och har arbetserfarenhet från annat arbete i landet. Hon tycker att kyrkan är en viktig del i samhället och att kyrkan historiskt sett har haft en stor roll. Det är något hon menar att man behöver ha med sig. Visst är det annorlunda idag med många människor från andra världsdelar som inte har samma religiösa tillhörighet, men kyrkan har fortfarande en stor roll i samhället. Kyrkan är en väg för att öka integration och mångfald och det är det som Tidigt föräldrastöd och Mentormammorna arbetar mest med.

Det finns mycket verksamhet man kan göra tillsammans med kyrkan. Vi har haft så många samarbeten med kyrkan som berör integration och demokrati – kyrkan är en väldigt viktig aktör i det arbetet. I början, tidigt i projektet när vi slussade mammorna till kyrkan kunde de fråga varför? När de fick veta att det var SFI och inte religiöst var det ok.

En del i samarbetet med kyrkan handlar också om igenkänning. Mentormammorna har god lokalkännedom och egna nätverk. De vet att kyrkan står för något positivt.

Det viktigaste man lärt sig är att det ger resultat när man samarbetar med olika aktörer i lokalsamhället som bidrar från olika håll för samma goda syften. Det är detta som ger resultat. Projektledaren som just kommit från London vid intervjutillfället har sett oroligheter på nära håll efter knivattacken i Southport där tre flickor dödades (augusti 2024) och tillägger: *Situationen vi befinner oss i just nu gör att det är bråttom med förändringar som bidrar till ett gott samhälle. Vi ser vad som händer i omvärlden och hur enkelt och snabbt desinformation sprids i sociala medier. Vi behöver jobba mycket mer tillsammans för att hindra destruktiva krafter och ge mer goda sammanhang i samhället.*³⁹

Samtal med diakon Bergsjö församling, Nylöse pastorat

Diakonen i Bergsjö församling berättar att församlingen arbetar med alla goda krafter för ett bättre samhälle, gärna i samarbetsavtal.

³⁹ Intervjutillfälle 7/8 2024

Vi behöver inte äga - vi äger tillsammans och lägger ett pussel för ett bättre samhälle för alla.

Det arbete som svenska kyrkans mission gör genom ACT och grundtankarna, *under samma himmel* behövs i också Sverige. Vi är en öppen kyrka som samverkar.

Det gemensamma mötet med Mentormammorna i Bergsjön och Ingrid Le Roux under pilotprojektet var inspirerande, berättar diakonen vidare. Ingrid berättade om Mentormammorna i Sydafrika och deras arbete som växer underifrån och tar tillvara de resurser som finns i ett mentorskap. *Den som har gått en väg kan vägleda andra.* Den kopplingen behövs i samhället och är en resurs att ta tillvara.

Det är bra att arbetet med Mentormammorna i Bergsjön fortsätter i ett idéburet offentligt partnerskap, IOP. Barn och föräldrar behöver de resurser som samhället har avsatt för dem. Samhällsresurser finns och vi behöver få del av det.

Det är så församlingen arbetar med Läxhjälpen, där vi tar stort ansvar. Stadens mål är skolan och genom en IOP kan också staden, kommunen ta sitt ansvar. Vi samarbetar: Staden får tillgång till vårt engagemang när vi får ta del av stadens resurser. Det gör oss starkare.

Kyrkan behöver inte vara ägare av Mentormammor. Mentormammor är inriktat på barn och hälsovård och det är svårt för församlingen att ge mer utrymme för att verka där. Församlingen har sedan lång tid haft fokus och byggt upp ett stort arbete med papperslösa. Där lägger man mycket av sina resurser samtidigt som man långsiktigt arbetar vidare och utvecklar Läxhjälpen. Mycket bärs i samverkan och ibland bär man mer och ibland mindre. Det viktigaste är att ”vi krokar arm”. Församlingen har ett stort engagemang i migrationsprocessen och där bidrar Mentormammorna, men en utökad verksamhet med Mentormammorna maktar församlingen inte med.

Det är viktigt att se helheten. Både Läxhjälpen och Mentormammorna vill skapa sammanhang där man kan känna tillhörighet och dela erfarenheter. Man fungerar som brobyggare. Rädsla för annan kultur eller religion kan överbryggas. Föräldrastödet genom Läxhjälpen inspirerar och utvecklas och detta kanske kan mynna ut i en gemensam handledning kring stöd.

I höst (2024) startar ett arbete med unga ledare för att skapa ett sammanhang antingen i kyrka eller i Läxhjälp. Tillsammans med kyrka och Läxhjälpen ska man börja jobba med mentorskap och fadderskap.

Kyrkans uppdrag är att ge hopp! *Vi vill hindra våra barn att gå med i gäng- hindra- men vad ska vi ge istället? Hopp och framtidstro! En Gud med nya möjligheter.*

Vad är det som driver dig? *Min kristna tro. Det finns bra möjligheter för alla barn. En del av kyrkans arbete är att vara del i det.*⁴⁰

Samtal med stiftsadjunkten i Göteborgs stift

Stiftsadjunkten i Göteborgs stift arbetar nära församlingarna med frågor kring interreligiösa relationer, integration och ekumenik, och har ett varmt hjärta för förorten och 60- och 70-talets miljonprogram. Han bor själv i förorten sedan 25 år, i Hammarkullen, Angered som är en grannförort till Bergsjön. Förorterna i Göteborg ligger som egna små satelliter i samhället. *Inte som i Malmö där staden flyter mer samman.*

Han har inte så mycket kunskap om just Tidigt föräldrastöd och Mentormammorna. *Att vi (stiftet) inte vet så mycket beror på att de (församlingen i Bergsjön) är så duktiga och vi vet att de gör bra saker och vi är trygga med det.*

Stiftet har av naturliga skäl haft mer kontakt med församlingen kring Läxhjälpen där det har handlat om vad som är kyrkans roll. Därför handlar intervjun mer allmänt om modeller som engagerar människor som är resurssvaga och ger människor kraft, initiativförmåga och stolthet. Han lyfter fram det engelska ordet empowerment, egenmakt, i både stora och små sammanhang. Han betonar vikten av att rusta och identifiera ledare, ledarskap i olika former som ett sätt att demokratisera kyrkan och det omgivande samhället. Detta är ett gott sätt att verka för diakoni i dessa sammanhang.

Det finns behov som inte finns i alla församlingar, men som täcks av olika kulturkompetenser som verkar i det egna sammanhanget.

På frågan om utmaningar och om han tror att en mentormammamodell tar resurser från annat diakonalt arbete, menar han att det finns trösklar att komma över när kyrkan samverkar i andra sammanhang än de egna. Arbetet ryms mer som en del av vistelsebegreppet än under medlemsvård. Det är ett sätt att kroka arm och bli mer resursstark och dela på bördan. Det kan vara svårt av olika skäl när man ska sluta allianser men Mentormammor kan vara ett verktyg för det.

Kyrkan är en stark aktör i dessa sammanhang även om vi bara har kring 10 procent medlemmar i Bergsjön är vi den största civilsamhällesorganisationen med mycket resurser. Vi har en trygghet vi behöver dela med oss av.

*Om diakoni bara skulle bli ett projekt som alla går in i finns en risk att man äts upp av ett bra arbete. Det får en att skina klart en period, men det finns risk att man tappar andra saker.*⁴¹

⁴⁰ Intervjutillfälle 7/8 2024

⁴¹ Intervjutillfälle 7/8 2024

Samtal med stiftsdiakonnätverket om församlingarnas behov

Under tidig vår 2024 inbjöds stiftsdiakonerna i Svenska kyrkan till ett samtal om vilka behov stiftsdiakonerna ser i församlingar i socialt utsatta områden. Då presenterades också resultatet av pilotprojektet Yallalotsar i Rosengård, Malmö.⁴²

År 2023 gjordes en rapport, *En reva i samhällskroppen*, där man undersökte hur medarbetare i Svenska kyrkan ser på kyrkans diakonala roll och uppdrag i mötet med människor i en situation av papperslöshet.⁴³ I samtalet som följde berördes bl.a. vad som engagerar oss idag och vilka frågor och metoder som stiftsdiakonerna ser behov av i församlingarna. Hur kan församlingar möta människor i utsatta områden?

Ytterligare ett fördjupande samtal följde vid ett senare tillfälle med en av stiftsdiakonerna som delade tankar som blir tydliga i samtal med blivande diakoner. Många frågor handlar om mötesplatser, var möter man människor, hur kan man jobba och varför. Vad ska man göra och vad ska man inte göra, som tex. baka bullar till kaffet.

Det fanns också ett önskemål att en arbetsmetod ska vara enkel att applicera i vardagen och att det är önskvärt att det bidrar till ett fördjupat uppdrag som ger mening. I kyrkan finns platsen där tron används som redskap, något som fattas i andra sammanhang där socialt arbete sker, och man vill bidra och vara en del av det goda arbetet som görs i kyrkan.

Reflekterande erfarenheter och slutsatser

Arbetet med diakoni från globala syd till globala nord utmanar. Av naturliga skäl har kontexten i ett rikt välfärdsland och ett land i uppbyggnad olika fokus. En Mentormammautbildning i Sverige behöver ha stort samhällsfokus till skillnad från hälsofokus i Sydafrika. Därför behövs en anpassning av utbildningen i en svensk kontext, det behövs kunskap och information om barnavårdscentraler, socialtjänst, förskola och familjens rättigheter och skyldigheter.

De delar av Philanimodellen som berör närvaro, tillit till samhälle och hur man bygger förtroende för att stärka egenmakten har fungerat väl och är en universell och lyckad metod. Tidigt i projektet blev det Tidigt föräldrastöd och Yallatrappan som tog arbetsgivaransvaret och anställde personal med de egenskaper som behövdes i projektet. Föreningarna Tidigt föräldrastöd och Yallatrappan hade de upparbetade relationerna och hittade lämpliga lokaler, aktiviteter, samarbetspartners och relevanta aktiviteter och utbildningar som motsvarade Philanimodellen. Att inte förstå språket i det nya landet bidrar till svårigheter att nå en del

⁴² Samtal via teams den 31/1 2024

⁴³ [En reva i samhällskroppen 2023.pdf](#)

familjer. Detta bidrar i sin tur till att familjerna saknar förtroende för samhällets institutioner och kyrka. Genom föreningarnas upparbetade verksamhet och rekrytering av mentormammor med olika kulturer och språkkompetenser gavs förutsättningar att hitta och identifiera de mest sårbara mammorna och överbrygga eventuella språkhinder. Resultatet från pilotprojekten visade att rädslan för socialtjänsten och andra offentliga verksamheter minskade samtidigt som föräldrarnas tillit till socialtjänst och kontakten med familjecentralen ökade. Tillitsfulla och nära relationer skapar förtroende för samhällets stödsystem. Kontinuerlig kontakt med samma person i egna lokaler skapar stabilitet och ökar tilliten och förtroende. Metoden ser till hela familjens situation och kunde appliceras i olika sammanhang som ett komplement till annan verksamhet där man identifierade utsatta familjer som behövde stöd. Samverkan mellan olika aktörer i lokalsamhället bidrog till ökad trygghet för alla.

I Svenska kyrkans omvärldsanalys 2023 beskrivs att Svenska kyrkans omfattande arbete bidrar till välfärden. Samtidigt betonas att kyrkan värnar idén att det åligger staten att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet. *Om dessa uppgifter åsidosätts av det allmänna kan Svenska kyrkans roll som "röstbärare" i välfärden, den profetiska diakonin, komma att få större vikt.*⁴⁴ En tolkning är att församlingen behöver lyfta den profetiska rösten och det diakonala förhållningssättet ytterligare.

Kyrkans förändrade ställning sedan skiljandet från staten år 2000 och den numera borttagna möjligheten till viss myndighetsutövning, har inneburit en frihet men samtidigt visat att kyrkan inte betraktas som en självklar samverkanspart i kontakter med myndigheter och övriga civilsamhället. Kyrkan har inte en självklar roll, utan måste motivera och värdera sin verksamhet så att den stämmer överens med församlingens och samhällets utmaningar och behov.

För församlingens självförståelse och i hänsyn till trogna medlemmar behöver arbete som riktar sig till målgrupper som inte är medlemmar, vara väl motiverade. Eventuella frågor behöver besvaras och det måste tydligt kommuniceras varför Svenska kyrkan och församlingen satsar på just denna verksamhet. Svaret motiveras av ett diakonalt förhållningssätt men kan också motiveras utifrån Kyrkoordningens vistelsebegrepp.⁴⁵ Församlingen gör skillnad för människor i utsatta områden. Pilotprojektet Diakoni i retur, Mentormammor Sverige har visat att det går att förändra livsvillkor för människor och ge hopp och framtidstro.

Diakoni i retur, Philanimodellen och Mentormammorna som metod kan hjälpa församlingar att organisera sitt arbete i utanförskapsområden. Genom ett diakonalt förhållningssätt når man utsatta grupper och medverkar till att skapa positiv samhällsutveckling. Församlingarna i Malmö och Göteborg i samverkan med Tidigt föräldrastöd och Yallatrappan har visat att det

⁴⁴ Omvärldsanalys, svenska kyrkan 2023 sidan 21

⁴⁵ Kyrkoordningen 2 kap. 1 §

går. De har lyckats anpassa modellen i en svensk kontext. Ett projekt som i bästa fall, stärker och fördjupar befintliga arbetet.

När modellen med Mentormammor väcktes i pastoraten fanns en fråga om att detta var ett parallellspår till det arbete som diakonerna redan står i, när det gäller att stärka förtroende hos människor förfamiljecentral, vårdcentral och myndigheter.⁴⁶ Men det var inget parallellspår utan en ny möjlig väg för att nå familjer i utanförskap. I samverkan med föreningarna fanns drivkraft, energi och vilja, det som krävs för att nå mål och förändring. Att skapa förtroende, tillit och lotsa vidare till rätta sammanhang är en krävande process som normalt tar lång tid. Men genom Mentormammornas kontinuerliga uppföljning och enskilda stöd till mammor som identifieras i utsatta situationer och sårbara familjer lyckades man på kort tid se resultat.

Det goda samhället bygger på mångfald och respekt för olika trosuppfattningar. I Sverige finns mycket fokus på den egna individen och måendet. Samtidigt behövs goda modeller som är väl förankrade och skapar trygghet för alla människor, inte bara enstaka individer. Det goda samhället skapar vi i samverkan, tillsammans. Att motverka utanförskap är frukten av processer som utvecklats över tid där olika röster får höras och alla kan både bidra och ta ansvar. Familjer i utanförskap finns på många platser och Philanimodellen kan hjälpa församlingar som vill utveckla sitt diakonala arbete.

Att hitta framgångsrika modeller som ger tillbaka makt och som påverkar den egna situationen är en vinst ur både ett individ- och samhällsperspektiv. Ideella föreningar och myndigheter som verkar lokalt har erfarenheter och kunskaper, som har varit ovärderliga för Mentormammornas goda resultat.

Svenska kyrkan har en särskild ställning och ansvar som kultur- och kompetensbärare. Det finns andliga vackra rum att bjuda in till och gedigen specialkompetens i mötet med människor i viktiga ögonblick. Församlingar verkar i hela landet, präster, diakoner, musiker, församlingspedagoger, alla har gedigna utbildningar. I självvårdande samtal har präster en unik roll med absolut tystnadsplikt enligt Kyrkoordningen 31 Kap 9 § och gällande svensk lag (1979:926). Kyrkan värnar öppenhet och kan i motsats till myndigheter nås vid dygnets alla tider om man hamnar i nödsituationer. Detta är viktiga incitament för att utveckla modellen ytterligare.

ACT Svenska kyrkan motiverar sitt arbete i världen med mottot "under samma himmel". Det är en påminnelse om ett gemensamt ansvar för varandra och skapelsen. När kyrkan organiserar sitt arbete, har man ett särskilt ansvar att vårda och försvara liv, hälsa och utveckling oavsett vem eller var man är. Att påminna sig om att vi lever under samma himmel är också högst relevant i församlingarnas arbete i Sverige. Utifrån församlingens grundläggande uppgift, att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och

⁴⁶ Intervju kyrkoherde se bilaga 2

mission och dess lokala vision och församlingsinstruktion bestämmer kyrkoråd och kyrkoherden i samråd med personal och församling vad verksamheten ska fokusera på.

Råd och vägledande rekommendation till församling

En lärdom i projektet är att församlingen inte behöver ”äga” konceptet. Det är viktigare att fokusera på att hitta samarbetspartners som har samma mål och därefter hitta vägar tillsammans.⁴⁷ Det tar tid att bygga förtroende och nätverk. Att starta ett nytt spår med en ny modell ställer krav; att hitta lämpliga samarbetspartners, personal, nätverk, kostnadstäckning och lokalt engagemang. För att lyckas med Mentormammor och Philanimodellen behöver de lokala förutsättningarna, behov och mötesplatser identifieras. Tryggheten att ha egna lokaler och säkrad ekonomi är viktiga faktorer. - *En sak är att skicka ut information och en helt annan sak att nå människor. – Viktigt att vara på plats, att arbeta tillsammans, alla har olika nätverk. – Nyfikenhet, intresse och ödmjukhet behövs.*⁴⁸

Ett råd är att börja i det lilla. Gör en omvärldsanalys och gå igenom församlingsinstruktionen. Identifiera vad och varför. Ta hjälp av erfarenheter från Mentormammorna i Malmö och Göteborg genom pastoraten, Yallatrappan och Tidigt föräldrastöd. Gör studiebesök eller möts via ett teamsmöte och be dem berätta om sitt arbete. Ta del av Uppsala universitets fortsatta forskning inom social hållbarhet, med ett särskilt fokus på jämlik hälsa, möjligheter och peer support.⁴⁹ Mentormammorna är noggrant utvalda för att klara uppgiften. De är goda förebilder som själva bor och lever i området. Philanis metod utgick från fem punkter:

1. Noggrann rekrytering.
2. Utbildning som är relevant för den praktiska uppgiften.
3. Handlingsfokuserad hälsointervention i hemmet.
4. Fältbaserad handledning och stöd för mentormammorna med kontinuerlig uppföljning.
5. Utvärdering och återkoppling i arbetet.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har också identifierat framgångsfaktorer vid en kartläggning i ett projekt, *Föräldrastöd*, för nyanlända i Göteborgsregionen.⁵⁰ Många av dessa stämmer väl överens med de framgångsfaktorer som Mentormammorna identifierat under projektiden och kan vara en källa till ytterligare kunskap för de församlingar som vill pröva modellen. I en rekryteringsprocess är vissa egenskaper vägledande. *Exempelvis kulturkompetens* med erfarenhet och kunskap från den egna kulturen samtidigt som man besitter kunskap och erfarenhet av myndighetspersoner och dess utövning i landet, *den*

⁴⁷ Generositetens teologi finns beskrivet i statusrapporten från Malmö

⁴⁸ Citat från kommentar från Tidigt föräldrastöd

⁴⁹ Swedesd - ett centrum för lärande för hållbar utveckling och global hälsa på den medicinska fakulteten (<https://www.swedesd.uu.se/>)

⁵⁰ [Föräldraskapsstöd för nyanlända föräldrar – vad fungerar? \(mfoc.se\)](https://www.mfoc.se/)

dubbla språkkompetensen och ett öppet förhållningssätt som har varit nödvändig för förståelse och information, *områdes-, föräldra- och social kompetens*.

Mer om att starta ett Mentorprogram, utveckla ett gott samarbete och några exempel att söka bidrag och finansieringsmöjligheter för social innovation hittar du nedan.⁵¹

Att starta ett mentormammor-program

1. Identifiera behovet: Börja med att undersöka vilka specifika behov som finns i er församling. Detta kan inkludera hälsovård, utbildning, stöd för nyblivna mammor, eller andra områden där mentormammor kan göra en skillnad.
2. Samarbeta med lokala organisationer: Sök samarbete med lokala organisationer, såsom ideella föreningar, hälsovårdsinstitutioner och kommunala myndigheter. Dessa partners kan erbjuda resurser, expertis och stöd.
3. Skapa en plan: Utveckla en detaljerad plan som beskriver programmets mål, målgrupp, aktiviteter och förväntade resultat. Inkludera också en budget och en tidsplan.
4. Säkra finansiering: Utforska olika finansieringskällor, såsom bidrag från stiftelser och stöd från lokala företag och organisationer.
5. Rekrytera och utbilda mentormammor: Rekrytera kvinnor som är lämpade att bli mentormammor. Erbjud utbildning i relevanta ämnen, kommunikationsteknik, hur man förhåller sig vid ett hembesök, hur man lotsar till samhällets institutioner och församling. Det är viktigt att mentormammorna känner sig trygga och väl förberedda för sina uppgifter.
6. Genomför programmet: Börja med att genomföra programmet enligt er plan. Organisera regelbundna möten och aktiviteter i församlingen där mentormammorna kan träffa och stödja de kvinnor och familjer de arbetar med.
7. Utvärdera och justera: Följ upp och utvärdera programmets framsteg regelbundet. Samla in feedback från både mentormammorna och de familjer de stödjer för att identifiera vad som fungerar bra och vad som kan förbättras.

Bidrag och finansieringsmöjligheter för social innovation.

1. Vinnova: De erbjuder flera olika bidrag för social innovation, inklusive stöd för att utveckla och testa nya lösningar på komplexa sociala problem. Dessa bidrag riktar sig till företag, idéburna organisationer och offentlig verksamhet.
2. Impact Innovation: Detta program finansierar projekt som bidrar till social hållbarhet genom att främja hälsa och social välfärd. Det fokuserar på att identifiera, implementera och skapa beständighet för sociala innovationer.
3. Europeiska socialfonden (ESF): ESF + erbjuder finansiering för projekt som syftar till att förbättra sysselsättning och social inkludering. Detta kan inkludera projekt som främjar social innovation.

⁵¹ Finns att skriva ut som bilaga 3,4,5

4. Stiftelser och fonder: Det finns flera privata stiftelser och fonder som erbjuder bidrag för sociala innovationsprojekt. Exempel inkluderar Allmänna Arvsfonden och Postkodstiftelsen.

5. Kommunala och regionala bidrag: Många kommuner och regioner erbjuder också stöd för sociala innovationsprojekt som syftar till att förbättra lokalsamhället.

Utveckla ett gott samarbete

1. Kommunikation: Öppen och tydlig kommunikation är nyckeln. Uppmuntra alla att dela sina idéer och feedback regelbundet.

2. Tydliga mål: Sätt upp klara och gemensamma mål som alla delaktiga förstår och arbetar mot.

3. Rollfördelning: Definiera tydliga roller och ansvar för att skapa trygghet.

4. Veckomöte: Organisera regelbundna aktiviteter för att stärka relationerna och förbättra samarbetet.

5. Konflikthantering: Ha en plan för hur konflikter ska hanteras på ett konstruktivt sätt.

6. Feedback-kultur: Skapa en kultur där feedback ges och tas emot på ett positivt och konstruktivt sätt.

Till sist

För att ytterligare utveckla ett hållbart samarbete mellan församling, offentlig verksamhet och övriga civilsamhället på sikt kan ett IOP vara att föredra då det skapar långsiktighet och trygghet för alla involverade samtidigt som det ger tydliga ramar för roller, ägandeskap och metod. Tidigt föräldrastöd har erfarenheter som de gärna delar med sig av. Mer om IOP avtal hittar du här [ideburet-offentligt-partnerskap---vagledning-sou-201956.pdf](#)

Uppsala 2025-01-29

Elna Wahlgren Lundqvist

Källförteckning

Bilaga 1 och 2

Statusrapport,
Mentormammor Diak

Mentormammor i Bergsjön- slutrapport 30_5_2.pdf

Bilaga 3,4,5

Att starta ett
Mentormorprogram

Bidrag och
finansiering.pdf

Utveckla ett gott
samarbete.pdf

Litteratur och publicerade artiklar

Bodin, Hollmer, Linde med flera Vägledning för diakoni Argument förlag 2020

Bonnedal, Sjölander, Lindberg, Social innovation för hållbar utveckling Studentlitteratur
2022 ISBN 978-91-44-15146-5

Elgenius Gabriella, AnnSofie Olsson, Arfi Yosuf, Lokal mobilisering i bostadsområden med
sociieekonomiska utmaningar- läxhjälp, lokal samverkan och en modell för
gräsrotsorganisering. Nr 149, 2023. Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap,
Göteborgs universitet. ISBN 978-91-87876-59-2

Gustafsson Lisbeth Biografi, Ingrid Leroux, 2017, ISBN 978-91-526-3685-5

Lindberg Malin & Cecilia Nahnfeldt Idéburen innovation. Nyskapande lösningar på
organisatoriska och samhällsliga behov, Författarnas och Idealistas förlag 2017. [Idéburen
innovation : nyskapande lösningar på organisatoriska och samhällsliga behov - Malin
Lindberg, Cecilia Nahnfeldt - danskt band \(9789187003172\) | Adlibris Bokhandel](#)

Lindberg Malin. Social innovation i civilsamhällets organisationer. Kunskapsöversikt och
policyrekommendationer, Entreprenörsskapsforum 2021 [\(PDF\) Social innovation i
civilsamhällets organisationer \(researchgate.net\)](#)

Linde Stig, Valfärd och kyrka-underlag för reflektion Svenska kyrkans forskningsenhet 2016

Nokwanele Mbewu, Philani Mentor Mother Programme, Philani 2013. [Home | Philani](#)

Ny väg till innovativa välfärdslösningar. En handbok om samverkan med sociala företag.
Sveriges kommuner och Regioner, LTAB, 2020

Per Kåks, Contextualising a South African social innovation for maternal and child health to
mothers with experiences of migration in Sweden, Uppsala 2014, ISBN: 978-91-513-2069-4

Per Kåks & Mats Målqvist Peer support for disadvantaged parents, Artikel 2020. [Peer
support for disadvantaged parents: a narrative review of strategies used in home visiting
health interventions in high-income countries - PMC \(nih.gov\)](#)

Per Kåks, Anna Bergström, Sibylle Herzig van Wees, Mats Målqvist, artikel 2022, Adapting
a South African social innovation for maternal peer support to migrant communities in

Sweden: a qualitative study. [\(PDF\) Adapting a South African social innovation for maternal peer support to migrant communities in Sweden: a qualitative study \(researchgate.net\)](#)

Per Kåks, Mats Målqvist, Mark Tomlinson, Linnea Stansert Katzen, Artikel 2024. [Empowerment strategies of the Mentor Mother peer support program among mothers who have migrated to Sweden: a photovoice study | BMC Public Health \(springer.com\)](#)

Philani Program: A Case Study of an Integrative Approach of Empowerment and Social and Economic Development, Artikel February 2009. https://www.researchgate.net/publication/24027633_Philani_Program_A_Case_Study_of_an_Integrative_Approach_of_Empowerment_and_Social_and_Economic_Development

Tillväxtverket, 2012 Att lära av mirakel Att vända arbetslöshet till hållbart företagande. En antologi om arbetsintegrerande social företagande. ISBN 978-91-86987-66-4

Biskopsbrev

Ett biskopsbrev om diakoni, 2015, Ineko, 2015 ISSN:1654-0085

Livets början och livets slut, Redskap för orientering i etiska vägval, Biskopsmötet 2024, ISSN: 1654-0085

Diverse artiklar

Mentormammor på svenska? Det heter Yallalots, artikel 2019. [Mentormamma på svenska? Det heter Yalla lots – Uppdrag Misson \(uppdragmission.se\)](#)

Socialstyrelsens kartläggning om barn som far illa 2021. [Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021 \(socialstyrelsen.se\)](#)

Barnfattigdom i Sverige: Årsrapport 2021 | Save the Children's Resource Centre Rädda barnen. [Barnfattigdom i Sverige: Årsrapport 2021 | Save the Children's Resource Centre](#)

Social innovation - Svenska kyrkan [Sociala innovationer i Svenska kyrkan - Svenska kyrkans enhet för forskning och analys](#)

Innovation - en förklaring - Svenska kyrkan, [Social innovation - Svenska kyrkan](#)

100 sociala innovationer - som kan förändra Sverige - Mötesplats Social Innovation [100 sociala innovationer - som kan förändra Sverige - Mötesplats Social Innovation](#)

Volontärbyrå [Ideellt engagemang och volontäruppdrag | Volontärbyrå \(volontarbyran.org\)](#)

Nationell samverkan för Psykisk Hälsa introducerar peer support i Sverige. Metodhandbok [PeerSupport sve webbPDF.pdf \(nsphvastragotland.se\)](#)

NSPH Västra Götaland och Göteborg | Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa Västra Götaland och Göteborg. För ökat brukarinflytandet och ökad kunskap om psykisk ohälsa. (nspuvastragotaland.se) [Startsida - NSPH Västra Götaland och Göteborg](https://nspuvastragotaland.se) (nspuvastragotaland.se)

SKR. Ny väg till innovativa välfärdslösningar. [Ny väg till innovativa välfärdslösningar | SKR](#)

Diakoni – kyrkans omsorg- Svenska kyrkan [Diakoni – kyrkans omsorg - Svenska kyrkan](#)

Diakonisyn by Svenska kyrkan Malmö-Issuu,2020. [Diakonisyn by Svenska kyrkan Malmö - Issuu](#)

Strategiskt omvärldsarbete i Malmö stad 2024. [Strategiskt omvärldsarbete - Malmö stad](#) (malmo.se)

Omvärldsanalys 2023, Svenska kyrkan, [Statistik och omvärldsanalys - Svenska kyrkans enhet för forskning och analys](#)

[Finansiering av social innovation – en översikt \(2024\) - Mötesplats Social Innovation](#)

[Om Kompetenscenter för social innovation - Mötesplats Social Innovation](#)

[Metodhandbok-kulturtolkar.pdf \(tidigtforaldrastod.se\)](#)

[Rinkebyprojektet – utvärdering och vägen framåt \(mfof.se\)](#)

Projektrapporter

Braem Sager, *Projektrapport 2020 Svenska kyrkan Diakoni i retur*

Frida Grundahl, *Narrativ rapport, Årsrapport Yallalotsar 2021*

Frida Grundahl, *Årssammanfattning 2022 Yalla Lotsar. 2023-02-06*

Herman Hallonsten, *Rapport Förstudie Diakoni i retur Slutversion 31 jan 2019 (2020)*

Jyotsna Chulki Sammanfattning *Mentormammor Göteborg*

Mathilda Olsson mfl. *En reva i samhällskroppen* [En reva i samhällskroppen 2023 1.pdf](#) (sharepoint.com)

Ringstad Josefine, med flera Förskole förvaltningen Malmö, *Slutrapport och utvärdering av projektet Det tidiga livet-i samverkan för barn och familj.*

Livsviktiga hembesök av Mentormammor, [Livsviktiga hembesök av mentormammor - Fler barn får fylla fem år! \(svenskakyrkan.se\)](#)

Slutrapport Öppen förskola på hjul [Öppna förskolan på hjul - Malmö stad \(malmo.se\)](#)

